

Sabelskjöldarn

Februari 2000

Nr 4

Att växa upp som "svensk" i USA

1995 fick jag, tack vare mitt uppdrag som sekreterare kontakt med Sabelskjöldsättlingen Rachel Gibbs från staden Victoria i Illinois i USA.

År 1997 deltog Rachel, hennes dotter Gloria och Rachels Åbrorsdotter Colleen och hennes man Wayne Heibner på en sk "återvändarresa" då Victorias grannstad, Andover, hade ett vänortsutbyte med Kristdala.

I sina brev till mig berättar Rachel emellanåt om sin stolthet över sina svenska anor, men även om barndomens baksidor med att vara "svensk". Jag har bett henne berätta för Sabelskjöldar'n om sin barndom. Jag har försökt att göra en så noggrann översättning som möjligt. Så här skriver hon:

Min farfars hette Sven August Jaensson. Han var född i Kristdala den 20 januari 1834. Hans farfars mormors farmor hette Märta Sabelskjöld (1688-1758), dotter till Carl Sabelskjöld d y.

1854 utvandrade Sven August till USA och ändrade samtidigt sitt efternamn till Johnson.

När jag var liten ville alla "svenska" föräldrar att deras barn endast skulle vara tillsammans med andra svenska barn. Söndagsskolan var mycket viktig. I söndagsskolan fick vi lära oss långa bibelstycken utantill, som jag idag är tacksam över att jag kan. Mina icke-svenska vänner gick inte alltid kyrkan eller fick lära sig bibelstycken utantill. Det var en orsak till varför vi

svenskar var annorlunda. En annan sak som kännetecknade oss var att vi pratade svenska med varandra.

Båda mina föräldrar gick i engelskspråkiga klasser, men språket i kyrkan var på svenska. Svenskättlingarna trodde att de kunde ha en liten bit av Sverige här genom att bara leva med en begränsad umgängeskrets av svenskar. De handlade i affärer som ägdes av svenska vänner och talade svenska med de, de träffade i städerna.

Forts. nästa sida

Kära släktmedlemmar i Släktföreningen Sabelskjöld.

Tiden går så fort och det har åter blivit dags för den årliga hälsningen från Er ordförande.

Vi är nu inne på ett nytt århundrade och ett nytt årtusende, med allt vad det kan innebära för vår släktförening. Jag ser ett stort engagemang i vår styrelse och jag hoppas på fortsatt intresse från Er sida. Förra året hade vi inga aktiviteter mer än att Ni fick det tredje numret av vår släkttidning. Vad tycker Ni om den? Kom gärna med synpunkter och bidrag till den. Leif mottager allt tacksamt, både ris och ros.

Styrelsen hade två sammanträden under det gångna året. Det första hölls i Vena, som ligger i Hultsfreds kommun, den 27 februari, och det andra styrelsemötet ägde rum i Jönköping den 30 oktober. Under innevarande år är ej heller några aktiviteter planerade utan vi får vänta till 2001, då vi ska ha ett ordinarie släkstmöte.

Marianne Lindén fortsätter arbetet med sin kartläggning över Sabelskjöldsättlingen. I sin databas har Marianne hittills lagt in 18 473 ättlingar efter stamfadern, Carl Sabelskjöld! Det är ett mycket stort arbete hon lagt ned. Hör gärna av er till Marianne angående era egna forskningar i slakten, då de kan vara värdefulla för henne. Som tidigare har berättats är tanken att databasen så småningom ska kunna köpas av släktmedlemmarna.

Forts. sid 2

Forts. på "Kära släktmedlemmar..."

Till sist - med Sabelskjöldarn bifogas inbetalningskortet för 2000. Årsavgiften är 75 kronor för enskild medlem och 100 kronor för makar/sambor.

Skriv de första sex siffrorna i Ditt personnummer på talongen och glöm inte bort att alltid meddela eventuell adressändring till vår kassör

Bodil Math,
Skolgatan 18,
560 13 Hok.
Tel. 0393-214 17

Kristdala 23 januari 2000

Allan Ohlsson
Ordförande

Forts. Att växa upp som "svensk" i USA

Min pappa var en storjordbrukare och hade alltid pengar eftersom han inte lade ned dem på onödiga ting. Vi hade alltid mat på bordet, bar ordentliga kläder och jag växte upp i det trevligaste huset i vår lilla stad, Woodhull. Mina föräldrar var mycket sparsamma. Därför såg jag aldrig någon Greta Garbo-film. (Det är spännande att veta att man är släkt med Greta Garbo!) Jag fick alltid mycket pengar att ge i kyrkokollekten, men inte särskilt mycket till andra nöjen eller till sportevenemang.

"Det är spännande att veta att man är släkt med Greta Garbo!"

Jag växte upp under den förskräckliga depressionen, när pengar saknades att handla för och bönderna förlorade sina jordbruk. Människor brukade komma till min pappa för att låna pengar, men han vägrade de flesta lån eftersom han visste att de aldrig skulle kunna betala tillbaka pengarna. Det var inte lätt för mig att gå till skolan när andra barn var så fattiga och jag hade mer än dem.

Min pappa var en underbar man, en kärleksfull far och familjeförsörjare, men han förstod sig inte på andra människor som hade slarvat eller slösat bort sina pengar på olika affärer. Egenskaper som sammanhållning, tillgång på pengar och sparsamhet var sådana kännetecken på svenskar som gjorde andra icke-svenska barn avundssjuka och därför retades ibland. Snålhet är ett negativt ord men det kanske bäst sammanfattar hur svenskarna levde.

Svenskarna höll ihop, och det gör de fortfarande, men nu finns det inte så många riktiga svenskättlingar kvar. Nu gifter sig alla med vem man vill, och kanske inte med de föräldrarna föredrar. Avslutningsvis ska jag berätta att jag fann mitt livs kärlek utanför svenskretsen.

Det tog fem år innan mina föräldrar accepterade Howard. Det visade ju sig vara rätt val jag gjorde då, och det tycker jag fortfarande.

Rachel Gibbs

Min mormors morfars mor

Det har gått nästan hundra år sedan bilden togs, men det svartvita fotot av **Maja Lisa Nilsson** finns fortfarande kvar.

Bilden av henne har av någon anledning alltid fascinerat mig. Varje gång när jag var hemma hos min mormors syster, Elsie Nilsson i Lilla Käreby, Vena, tittade jag på det inramade fotot av min mormors morfars mor och bad Elsie berätta om Maja-Lisa.

Maja Lisa Nilsson
1829-1920

Vad tänkte Maja Lisa på, de korta sekunder det tog för kameran att fånga hennes ansikte? Jag har svårt att tolka hennes ansiktsuttryck. Hon tittar lite blygt ner och jag tycker mig se ett par snälla men trötta ögon i det gamla ansiktet.

Forts. nästa sida

Forts. på "Min mormors morfars mor...."

Hon drar lite på munnen, men om det är ett litet leende eller om det beror på att munnen är insjunkna på en dålig tandvård, det kan jag inte avgöra. Man ser att hennes händer har fått arbeta hårt. Flera av fingrarna är krokiga och troligen fulla av värk och reumatism och det är svårt för oss idag att förstå vilket jordbruksland Sverige var, i början av 1900-talet, före traktorernas tid, då fyra av fem svenskar bodde på landsbygden och de flesta arbetade med jorden. Liksom alla andra kvinnor vid denna tid har hon en lång klänning i ylle och linne och sitt långa hår har hon hårt knutet i nacken.

Maja-Lisa föddes i Skinshult nr 1 i Kristdala måndagen den 2 mars 1829. Hennes far, **Nils Petter Larsson-Edgren**, var av hammarsmedsläkt och hade som 25-åring, och nybliven änkeman, år 1822 flyttat från Västra Eds socken till Skinshult i Kristdala och där gift sig med den 18 åriga bondedottern **Cajsa Lisa Larsdotter**. Väl i Kristdala omnämns Nils Peter i kyrkoböckerna som hemmansägare. I äktenskapet kom förutom Maja Lisa tre pojkar att födas; Lars Peter, Carl Johan och Nils Erik.

Efter konfirmationen tog Maja Lisa tjänst som piga tills hon 18 år gammal gifte sig med den fem år äldre bondesonen **Sven Magnus Nilsson** från Börgesgården i Telleryd i Vena socken. Bröllopet stod i Kristdala kyrka lördagen den 26 juni 1847. Tillsammans kom Sven Magnus och Maja Lisa att få sex barn; Cajsa Maria f. 1848, Nils Peter f. 1850, Nils Johan f. 1852, Christina Sofia f. 1855, Emma Mathilda f. 1857 och Ida Charlotta f. 1860. Sonen Nils Johan gifte sig 1871 och övertog då Börgesgården i Telleryd, varvid Maja Lisa och Sven Magnus flyttade till Tuna tillsammans med sina fyra döttrar. Så småningom återvände familjen till Vena, men då till Östrahult, där de hade två gårdar.

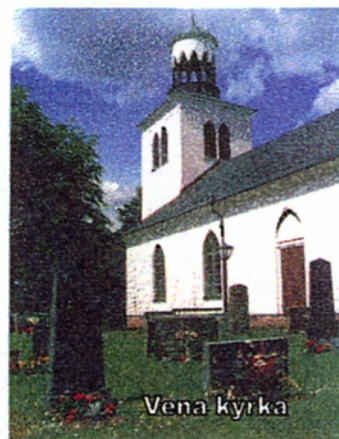
Det sägs att Sven Magnus och Maja Lisa var ganska förmögna. De ägde förutom Telleryd och de två gårdarna i Östrahult även en gård i Gunnarsmåla i Tuna socken. Det berättas också att när yngsta dottern Ida Charlotta gifte sig hade hon en tunna guld i hemgift! Sven Magnus dog 1901 och när Maja Lisa på sin ålders höst, då kallad "Gamla Mor i Hult", inte längre klarade av ett eget boende i Östrahult flyttade hon mellan barnbarnen i Lilla Käreby i Vena och Kroxhult i Kristdala.

När hon av ålderdomsbräcklighet dog vid 91 års ålder måndagen den 16 augusti 1920 ordnade hennes barnbarn **Hulda Nilsson** med begravningen (Hulda berättade jag om i förra numret av Sabelskjöldar'n). Hulda tog även på sig ansvaret att sköta graven på Vena kyrkogård. Det uppdraget gick sedan vidare till Huldans barn med orden "ni måste alltid vårda graven eftersom Gamla Mor i Hult alltid var så snäll".

Graven på Vena kyrkogårds södra sida finns givetvis kvar och gravbrevet är löst till 2008. Gravstenen förgylldes 1990 och kostade 1 000 kronor. Pengar samlades in av Maja Lisas ättlingar för att hjälpa Elsie med utgiften.

De drygt 1 700 kronorna som blev över sattes in på en bankbok i Tuna-Vena Sparbank.

De som skänkte pengar var **Paul och Elna Lindén, Thyra och Sven Lindén, Valborg och Einar Sjöo, Gun-Britt och Heimer Ekholm, Marianne och Per Lindén, Valborg Sjöo, Stina Sandebäck, Greta Nilsson, Alice Bergman och Per Lindén i Sundsvall.**

När Elsie dog 1998 lät hon ansvaret för graven och sparbanksboken övergå till Släktföreningen Sabelskjöld, för att i framtiden vårda minnet av Sabelskjöldsättlingen Maja Lisa Nilsson, vars mormors mormors mor var **Elisabeth Sabelskjöld** (1699-1780).

Jag återgår till fotot igen. Maja Lisa sitter där framför fotografen i sin långa klänning, några sekunder av ett långt liv, några sekunder för nästan 100 år sedan, och lyssnar man ordentligt kan man kanske höra det fräsande ljudet av klänningen när Maja Lisa reser sig från stolen för att börja hemresan till Östrahult i Vena socken.

Leif Carmhagen

Faktahjälper har jag fått av **Stina Sandebäck och Marianne Lindén**

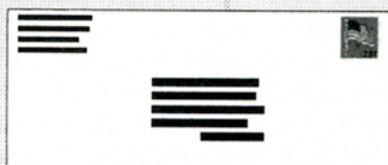
Maja-Lisas gravsten på Vena kyrkogård

Något till om släkten Sabelström.

Det var roligt att få "Sabelskjöldar'n. Jag lämnade kopior av boken Sabelström till Leif på vår släkträff i Skevik i Gustafsberg.

Nu vill jag berätta lite mer om släkten och om boken "Sabelström". Boken är sammanställt och utgiven av Gösta Sabelström, som bodde i Stockholm. Gösta höll under 1960- och 1970-talen på att forska i släkten Sabelström, som till största delen bor i Kalmartrakten och på Öland. (Men jag känner inte till en enda!)

Det finns en gren i Amerika, åtminstone en i Tyskland och den äldsta grenen av släkten finns här i Finland. Gösta är borta, likaså Knut Sabelström, bosatt i New York, och min far Rainer, vilka jag vet hade brevväxling med varandra i släktfrågor.

Jag har några brev kvar efter min far. Likaså har jag släktboken som jag började min släktforskning i. Mitt forskande förde mig rakt till Kristdala och sommaren 1995 reste jag dit för att leta efter gamla gravar. Jag fann inga, men med kyrkvaktmästarens hjälp fick jag kontakt med Eva och Herbert Bredhammar, som varmt tog emot mig så att jag riktigt kände att jag tillhörde släkten. Nu är jag med i släktföreningen och försöker skriva med min dåliga svenska, eftersom jag främst är finskspråkig.

Korrigerig av ett fel i förra numret av Sabelskjöldar'n

Nu vill jag korrigera ett fel i förra numret av Sabelskjöldar'n. Dikten "Till mitt barndomshem", som jag tycker är vacker, för den uttrycker en stor kärlek och respekt till författarens C Alfred Sabelströms födelsebygd. C Alfred Sabelström var son till Nils Gustaf Sabelström (1808-1879), som var fanjunkare vid Uppvidinge kompani och en tid bosatt på kronogården Trollebo i Helleberga. Men Alfred var inte präst i Helleberga, som jag vet. Han var familjens äldste son, gift, men hade inga barn. Han blev läderhandlare och hade en egen läderhandel på Södermalm i Stockholm. I diktens tredje vers, omnämner han namnet Sellergren. Vid hans namn ska det vara en litet kryss, för det var han, som jag tolkar det, var kyrkoherde i Helleberga och "mycket omtyckt av församlingsborna för sin sanna Gudsfruktan och redligaandel." Denne Sellergren hör dock inte till vår släkt.

Per Alfrid Pettersson i Mantebo -

En kreativ Sabelskjöldare.

Per August Alfrid föddes i Bråhult, Kristdala 1861. Han var i sjätte släktledet efter Ingeborg Sabelskjöld (1687-1758). Tre kvinnor och två män vidareförde generna från en av de sista med namnet Sabelskjöld. Samtliga var bönder i Kristdala socken och brukade jord i Bråbygden. Per Alfrid (P.A.) var andra barnet av åtta syskon. Föräldrarna Per Johan Pettersson och Märta Katarina arrenderade kronobostället Bråhult.

Per Alfrid gifte sig i början av 1880-talet med Emma Emilia från Risinge på andra sidan sjön. De blev torpare under prästgården och fick erfara den fattiges lott med hårt arbete, bristfällig bostad och ont om pengar. Så kom barnen som slutligen blev tretton stycken. Emma var arbetsam och företagsam. Hon vävde mattor som hon bar i buntar till Kristdala marknad där de såldes. För pengarna köpte hon bl a en järnspis till torparstugan. Detta var en modernitet som uppmärksammades. Från gårdar och torpställen kom kvinnorna för att se på den märkliga kokspisen. Alla andra lagade mat med bengrytor över öppen eld på spishällen.

Per Alfrid bröt ny mark och utökade åkerarealen. Det blev större skördar och flera boskap i den lilla ladugården. Den ivrige Per Alfrid ville nu ha ett större jordbruk. Han lämnade torpet med löfte av prästen om förbättringsbidrag, men detta fick han aldrig. Ett prästlöfte om ersättning för odlarmöda bröts. Per Alfrid vandrade de virka tio mil till Kalmar för att få sin rätt hos dåvarande domkapitlet. I brist på vittnen och handlingar kunde man inget göra för Per Alfrid. Besviknen och något bitter gick han den långa vägen hem igen.

Nu arrenderade han större gårdar i Bäckfall och Fallebo. Familjen växte och därmed arbetskraften. Avkastningen från jordbruk och djurhållning ökade. Per Alfrid och Emma planerade och arbetade. Medgång och motgång blev en sporre till nya tag. Ett barn dog i tolvårsåldern och senare dog söner i spanska sjukan, 24 och 27 år gamla.

Forts. på "Per Alfrid..."

Vid sekelskiftet kom Per Alfrid med familj till Döderhult, utanför Oskarshamn. Först som arrendator till gården Sporrek varefter han köpte Mantebo i Skrikebo by. Nu hade drömmen om en egen gård förverkligats. Men det var hårda tider. Priserna var låga för både jordbruks- och skogsprodukter. Räntorna var höga men Per Alfrid och Emma kämpade vidare och fann nya lösningar. Skrikebo var vid denna tid ganska isolerad med dåliga vägar och ingen regelbunden postgång. Här blev den kreative Per Alfrid något av en pionjär i byn. Han drev igenom ett nytt lantmäteri och utdikningsföretag. Han gick i spetsen för ett vägbygge som bröt byns isolering. Han skaffade motorer, stenkross, sågverk, tröskverk mm. Brevbärlinje ordnades och en brevbarare anställdes.

Per Alfrid blev byns talesman och fick sedan kommunala uppdrag i Döderhults kommun. En stabil bonde med båda fötterna på jorden, men samtidigt blick för framtid och förändringar. Han mötte naturligtvis motstånd på vissa håll, men lät sig inte bli passiv.

I ntill Mantebo gård låg Missinshuset med samma namn. Här kom Per Alfrid i kontakt med den frikyrkliga väckelserörelsen. Snart blev han ordförande i Missionsförsamlingen och en hängiven missionsman. Hemmet i Mantebo blev en fast punkt för resepredikanter och missionärer. Det var många Ordets förkunnare som besökte missionshusen på den tiden. En gång sa Emma: "Dom kommer så tätt nu så profetsängen hinner inte kallna emellan..." Men alla var välkomna till Per Alfrid Pettersson och hans Emma i Mantebo. Från Kristdala kom släkten, till stora kalas, tillsammans med Sabelskjöldare och andra i Döderhult.

Den 13 april 1933 fick Per Alfrid hembud, 72 år gammal. En hel bygd, en stor släkt och många vänner földe honom till viloplatsen på Döderhults kyrkogård. En verksam Sabelskjöldare hade lagt ned sin vandringsstav.

*Curt Adrianzon (dotterson)
Växjö*

Forts. Sabelström

C Alfred var född och ung på den tiden då Nils Gustav ännu bodde på Helleberga. Senare köpte han gården Lökenäs på Öland. Då jag sommaren 1995 reste efter mina rötter, hittade jag Lökenäs och Nils Gustafs grav på Glömminge kyrkogård på Öland och Trollebo hittade jag i Helleberga. Nils Gustafs far hade nog varit kyrkoherde i Kristvalla, också hans grav kan man ännu hitta på Kristvalla kyrkogård. Jag tycker att de påminner om sina förfäder Sabelskjöld och Duraeus - även de var ju militärer och präster!

I boken Sabelström berättas att "av Nils Gustafs 13 barn överlevde tolv stycken fadern. Denna syskonskara bestod av sex pojkar och sex flickor, varav sex var blåögda och sex brunögda." Alfreds yngre bror hette Gustaf Oscar, och det var han som sedan kom över till Finland för att bli inspektör på Nago. Han var min fars farfar.

Jag har alltid undrat varför Gösta inte tycks ha känt till alla de som forskade kring släkten Sabelskjöld. Ändå börjar han med Jöns Mårtensson, han också. "Jöns Mårtensson fögde på Julitta," börjar boken Sabelström med. av grenen efter Carl Sabelskjölds och Elisabeth Duraeus dotter, Anna Maria Sabelskjöld.

Raija Sabelström
Torpgränden 5 B 7
02 700 Grankulla, Finland

Jag mottager tacksamt...

bidrag av alla slag till vår **Insändarsida**. Det kan vara t ex egna släkt-forskningar, tips, bokrecensioner eller bara synpunkter på tidningen.

Skicka ditt bidrag till mig på adress enl. nedan:

*Leif Carmhagen
Norrgårdsvägen 44
602 10 Norrköping*

SLAGET VID NARVA

I år är det 300 år sedan slaget vid Narva ägde rum. Vid slaget, som kom att bli Karl XII:s största militära seger, deltog omkring 11 000 soldater på den svenska sidan. Kanske var en av dessa soldater Carl Sabelskjöld d y. Med hans död år 1700 eller 1701 slöts åttan Sabelskjölds namn på svärdssidan (manssidan).

Under 1600-talet hade Sverige utnyttjat sina grannländers svaghetsperioder och gjort stora territoriella vinster och därmed skapat det som i våra historieböcker kallas "stormaktstiden". Vid slutet av 1600-talet hade grannstaterna politiskt och militärt återhämtat sig och Sverige befann sig plötsligt omgivet av revanschhungliga stater.

Initiativet till anfallsförbundet mot Sverige utgick från Danmark. Våren 1699 slöt den danske kungen, Fredrik IV och Polen-Sachsens kung, August den starke, ett hemligt anfallsförbund. Förbundet innebar att Polen-Sachsen tidigt på våren 1700 skulle angripa Svenska Livland, samtidigt som Danmark skulle gå till anfall mot Sveriges bundsförvant, Holstein-Gottorp. I november 1699 byggdes anfallsförbundet ut, då den ryske tsaren, Peter den store, gick med. Tidigt på våren 1700 ställdes Sverige inför ett krig på två fronter, då Polen och Danmark gick till anfall.

Vid krigsutbrottet var den svenska beredskapen god. Genom indelningsverkets förtjänst kunde Sverige ställa upp med en välövad krigsmakt på cirka 36 000 indelta soldater.

En av dessa personer som tog värvning var Carl Sabelskjöld d y. Han var den 5 september år 1700 närvarande vid en generalmönstring som hölls med Kungl. Maj:ts Livregementes dragoner. Regementet stod under befäl av Karl XII:s general och läromästare i militära frågor, Carl Gustav Rehnskiöld. Fyra år tidigare, år 1696, hade Carl Sabelskjöld tagit avsked från Smålands kavalleriregemente, där han tjänstgjort som korpral. Då han nu fyra år senare tog värvning till Livdragonerna, fick han inte behålla sin underofficersgrad utan blev menig dragon. På kapten Clas Creutz kompani, återfinns Carl Sabelskjöld i handlingarna, som nummer ett bland dragonerna, eventuellt beroende på att han stod i tur att först bli befördrad.

Den svenska krigsplanen gick ut på att först slå till mot Danmark för att sedan vända sig mot öster. "Den 14 april (1700) på morgonen helt bittida bortreste kung Karl XII från Stockholm" berättar kungens page, Leonard Kagg. Den 25 juli gick den svenska armén i land i närheten av Humlebek, en mil söder om Helsingör. I början av augusti då svenskarna stod i begrepp att tåga mot Köpenhamn slöt den danske kungen fred samtidigt som han utträdde ur anfallsförbundet mot Sverige.

Sedan Danmark besegrats avseglade Karl XII, den 1 oktober 1700 från Karlskrona till Pernau i Svenska Livland, besluten att försöka häva den ryska belägringen av Narva, den starkt befästa svenska gränsfästningen vid Narvafloden. Efter landstigningen gick de svenska trupperna via Reval och Wesenberg mot Narva. Efter några mindre skärmytslingar med ryska trupper nådde de svenska styrkorna den 19 november fram till en plats cirka 15 km från Narva där man med hjälp av raketer kunde signalera till de cirka 2 000 svenska försvararna i fästningen att hjälpen hade kommit fram. På förmiddagen tisdagen den 20 november gjorde sig den svenska armén klar för strid. Rehnskiöld hade gjort upp en enkel anfallsplan, som gick ut på att istället för att angripa längs hela fronten skulle den svenska armén koncentrera slagkraften på två ställen för att

göra en genombrytning av ryssarnas linjer, som utgjorde omkring 35 000 man.

Klockan två öppnade det svenska artilleriet eld. Redan vid slagets inledningsskede klövs den ryska fronten i tre delar och ögonvittnen berättar att förvirring uppstod bland de hopträngda ryssarna som under stor oordning försökte retirera över Narvafloden, många via en flottbro som p g a den stora tyngden brast, varvid åtskilliga soldater med tunga packningar försvann i den strida flodens djup.

Sedan svenskarna krossat centern och den högra flygeln, beslöts den ryska arméns befälhavare, hertig Charles Eugène de Croy att kapitulera, klockan hade då slagit fem på eftermiddagen. Striderna dog ut men först klockan två på natten kapitulerade de sista ryssarna då deras vänstra flygel med tsarens elitregementet gav upp.

Morgonen efter, den 21 november, fick de besegrade ryska soldaterna marschera förbi Karl XII, som från sin häst uppe på en höjd, såg ryssarna lägga ned sina vapen och fanor.

Över 230 fanor, 180 kanoner, 64 000 rubel i fältkassan, 24 000 gevär och stora mängder ammunition var bland mycket annat sådant som föll i svenskarnas händer.

Forts nästa sida

Vid slaget förlorade den svenska armén cirka 600 i döda. Ryssarnas förluster beräknas till knappt 10 000. Hur gick det då för Carl Sabelskjöld? Det finns idag inga källor kvar som varken kan bekräfta eller dementera om han var med vid Narva, men Heiding/Bankeström skriver i Sabelskjölds boken att "Om Carl Sabelskjöld inte var sjukskriven, bör han således ha varit med i denna för Sverige lyckosamma drabbning. Han måste emellertid ha dött före den 27 juni 1701, ty denna dag omtalas han som salig. Vid tinget den 10 oktober 1702 är änkan fru Elisabeth Duraea tillstädes, och hon beklagade det elende tillstånd hennes man som är död blifwen wid armén i Lijffland lemnat henne uti med 7 st. små barn."

Segern vid Narva fick som omedelbar följd att ryssarna utrymde Ingermanland, och Karl XII vände sig efter ett halvårs långt vinterkvarter mot den tredje motståndaren, August den starke av Sachsen-Polen. Detta skulle visa sig vara ett ödesdigert beslut – under det sex år långa polska fälttåget fick den ryska tsaren, Peter den store, tid att bygga upp en stark krigsmakt. En krigsmakt svenskarna kom att möta i Poltava 1709.

Leif Carmhagen

Det gamla fotografiet

Har man en gång börjat forska i släktens historia, så blir man alltmera nyfiken och vill veta mer och mer. Speciellt intressant är det att få veta hur de hade det i sin vardag, men tyvärr finns inte så mycket antecknat om detta. Om dem, som skötte sig illa, kan man dock finna en del, i tingsprotokollen.

Själv är jag i 8:e led efter **Ingeborg Sabelskjöld**, på min mors sida och 8:e led efter Ingeborgs yngsta syster, Elisabeth Sabelskjöld, på min fars sida. Min mormors mor hette **Emma Sofia Petersdotter** och var född den 18/2-1846. Hon gifte den 26/5-1871 med Sven Magnus Nilsson, som var född den 12/10-1829. Emma och Sven Magnus hade en gård i Källeryd, Kristdala. Emma Sofia dog den 17/6-1934, 88 år gammal. Då var jag nästan 17 år och jag minns henne mycket väl. Emma Sofia hade fem flickor och en son, Albin, född 24/11-1876. Albin övertog gården och Emma Sofia fick, som den tidens sed var, så kallat undantag.

Emma Sofia hade en del pengar och dem hade hon insatta i Aktiebolaget Sydsvenska Banken (senare Skånska Banken). Banken hyrde i bottenvåningen i mina föräldrars hus och därför tyckte Emma Sofia att det var praktiskt att min mor tog hand om hennes sparbanksbok. På så sätt behövde hon inte bekymra sig att hon eventuellt skulle förlora den, ty hon blev tyvärr mycket glömsk på gamla dagar.

forts nästa sida

På fotot är fyra generationer samlade hos fotografen Axel Wahlin i Kristdala, troligen i början av 1920-talet

Från vänster Emma Sofias dotter Augusta Sophia Elisabeth Samuelsson, f. 1872, dotterdotter dotter Ingrid (Nilsson) Sonnerby, f. 1912, dotterdottern Signe (Ohlsson) Nilsson, f. 1892 och Emma Sofia, f. 1846

Adresetikett

B-post

Porto

Forts. "Det gamla fotografiet..."

När hon hade ärendet fram till samhället, så kom hon naturligtvis upp till oss. Då hämtade hon sin bankbok, gick en trappa ned, tog ut så mycket pengar hon behövde och därefter lämnade hon boken till min mor, som hon hade stort förtroende för. Sedan gick hon ut i samhället och handlade det hon hade skrivit upp på en lapp. Trofigen blev det kaffe, socker, gryn och kryddor. Kanske det också ett par skor eller tyg till en klänning eller förkläde.

Emma Sofia var liten till växten och jag minns att hon sprang så lätt, då hon kom upp till oss. Då jag var liten gjorde hon alltid en liten julost till mig. Varför just jag fick en ost vet jag inte, men jag minns att jag var mycket stolt över att ha en egen liten julost. Kanske gav hon den till mig därför att jag var yngst i en syskonskara på fyra.

Emma Sofia hade ett strykjärn, helt i järn. Undersidan var blank medan översidan var skrovlig. Även handtaget var av järn, så man måste ha en grytlapp då man använde det. När min mor och far gifte sig, så gav Emma Sofia strykjärnet till min mor med motiveringen, att hon tyckte, att min mor inte såg så stark ut och därför behövde ett lätt strykjärn. Så småningom fick jag arva strykjärnet och det är för mig blev ett mycket kärt minne av min mormors mor. Jag har sett ett likadant strykjärn på Kalmar slott.

Det har berättats att en av Emma Sofias döttrar, Hilma Anthelia, född den 12/12-1879, genom en olycks-händelse fick en kula inskjuten i bröstet. På den tiden var läkarbesök ovanliga och så skedde inte heller vid detta tillfälle. Hilma Anthelia klarade sig dock och hon hade kvar kulan i bröstet i hela sin levnad.

Emma Sofia begravdes kl. 10.30, söndagen den 24 juni 1934. Samlingen skedde i sorgehuset kl. 6 på morgonen. Det gällde tydligen att vara morgontidig då man skulle åka på begravning på söndagsförmiddagen.

I hennes dödsannons står följande vers:

*"Våra stunder ila
till den tysta hamn
Låt oss få vår vila,
Jesu i Din famn
Och till målet komma
Somna i Ditt dyra namn"*

Barnbarns barnet
Stina Sandebäck
Larsgården 4365
384 91 Blomstermåla.

Redaktörens spalt

Ett stort tack till Er släktmedlemmar som skickat in bidrag till årets upplaga av Sabelskjöldar'n.

Återigen vill jag göra er uppmärksamma på att det är ni, våra medlemmar, som avgör tidningens innehåll och utseende.

Med andra ord, jag mottar tacksamt bidrag av alla de slag, som gör vår tidning läsvärd.
Min adress finner ni på sidan 5

Leif Carmhagen

I nästa nummer av Sabelskjöldarn

År 1900 utkom boken "Anteckningar om Kristdala socken i Tunälans härad och Kalmar län" av Carl Alexander Carlsson.

Det är en knappt 200 sidor tjock bok, som enligt författaren själv skrivits...

"Då ingen utförlig beskrifning från senare tid finnes öfver Kristdala socken och då fosterbygden är kär, antingen man vistas där eller icke, har utgifvaren, som fått tillfälle att i hufvudstadens arkiv forska i många urkunder, ur hvilka upplysningar rörande denna sockens forntid kunna vinnas, härmed velat till allmänheten öfverlämna en sådan."

Boken innehåller många intressanta anteckningar om det gamla Kristdala.

Till nästa utgåva av Sabelskjöldarn har jag valt ett avsnitt som kanske motsäger uttrycket: "det var bättre förr".

Leif Carmhagen